

Doktoranduszhallgatók Nyári Műhelye*

MKE–PTE KTK, Pécs, 2013. június 28–29.

A Magyar Közgazdaságtudományi Egyesület és a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar (PTE KTK) közös szervezésében első alkalommal megrendezett doktoranduszműhely programbizottsága hat egyetem hét közgazdaság-tudományi vagy gazdálkodási doktori iskolájáról 12 hallgató előadását fogadta el. A doktoranduszok között volt, aki már védés előtt áll, és a kész disszertációjának egy fejezetét adta elő, de többségük még javában kutat, és eddig kapott eredményeit mutatta be. Az előadók 25 percben ismertethették dolgozatuk legfontosabb megállapításait. Minden előadás után egy felkért szakértő szólt hozzá, adott ötleteket, tanácsokat a kutatás folytatásához. A hozzászólásokat – gyakran igen élénk – vita követte, amelyben időnként a tanulmány tágabb környezetének összefüggései is szóba kerültek.

A műhely plenáris előadással indult: *Vörös József* (az MTA levelező tagja, PTE KTK) egy évszázados kutatási problémát, a selejt esetén optimálisnak tekinthető gyártási sorozatnagyság kérdését helyezte a középpontba. A professzor végigvezette az eredeti modell feltevéseinek – több generáció kutatásai által oldódó – dilemmáit, eredményeit, valamint rámutatott a még ma is nyitott, megoldatlan kérdésekre. Emellett ismertette a témába vágó saját kutatási eredményét is, amely a probléma egyfajta általánosítása: a selejtarányt generáló szabály időszakra időszakra változhat. Az általánosított megoldás mellett az is kiderült, hogy néhány korábbi eredmény is alapjaiban kérdőjeleződik meg *Vörös* [2012] által. A doktoranduszhallgatók számára bizonyára különösen hasznos volt, hogy az előadó őszintén beszélt a rangos nemzetközi publikációkhoz vezető út nehézségeiről, saját – a sok siker mellett itt-ott keserű – tapasztalatait megfontolásra ajánlva a jövő generációi számára.

Az első doktorandusz-előadó, *Bisztray Márta* (CEU) A külföldi működőtőke-beruházás hatása a hazai beszállítókra: az Audi esete Magyarországon című tanulmányát mutatta be. A szerző az Audi magyarországi telephelyválasztásának a győri beszállító iparágára gyakorolt hatását vizsgálta, a keresletnövekedés kézenfekvő csatornája mellett külön figyelmet fordítva az esetleges tudásáramlás megragadására, aminek során javul az érintett vállalatok termelékenységé, illetve exportképessége.

* A rendezvény költségeit az MKE és a PTE KTK közvetlen anyagi támogatása mellett a Jól-lét az információs társadalomban című (TÁMOP-4.2.2.C-11/1/KONV-2012-0005.), valamint a Tudományos képzés műhelyeinek támogatása a Pécsi Tudományegyetemen című (TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0029.) pályázat fedezte, amiért köszönetünket fejezzük ki.

Az identifikációs stratégia azon a feltevésen alapul, hogy a közvetlen és közvetett beszállítókra, illetve azok versenytársaira gyakorolt hatás földrajzilag koncentrált: az Audi győri telephelyéhez közel lévő vállalatoknál érvényesül erőteljesebben. A szerző cégszintű paneladatokkal dolgozva, hármas különbségek különbsége módszere (*difference-in-difference-in-differences, DDD*) segítségével végezte el a becsléseket, amelyek során a beszállító iparága és a kontrolliparág cégeinek az Audi győri működésének 1994-es megkezdése előtti és utáni teljesítmények közötti különbséget hasonlított össze a Győrhez közeli és a kontrollrégióban. A kontrollrégiót Csongrád és Bács-Kiskun megye alkotta, amely egy 1992-es bonni kutatás és a Mercedes későbbi telephelyválasztása alapján az Audi által választható második legjobb magyarországi telephely vonzáskörzetének bizonyult.

Az első eredmények jelentős keresleti hatás meglétére utalnak, az Audi magyarországi megjelenése szignifikánsan növelte a beszállító iparágában az értékesítést és a foglalkoztatást. A külföldi vállalattól való tanulásnak azonban a mostani módszertannal nincsenek kimutatható nyomai, a beszállító iparágában nem látható egyértelműen a termelékenység növekedése, sem az exporttevékenység bővülése. További vizsgálatai során a szerző elsősorban arra szeretne választ kapni, vajon mérhető-e az Audi termelékenységre vagy exportra gyakorolt hatása a módszertan finomítása és az érintett vállalatok körének pontosabb meghatározása után, tanultak-e a beszállítók az Auditól.

A tanulmány felkért hozzászólójaként *Szerb László* (PTE KTK) egyrészt üdvözölte a kutatási témát, és ígéretesnek vélte az alkalmazott identifikációs stratégiát is, ugyanakkor hangsúlyosan felhívta a figyelmet a munkahipotézisekkel egybecsengő empirikus eredmények nem kellő robusztusságára is. Saját, régiókon átnyúló mikroszintű kisvállalati versenyképességi vizsgálataira hivatkozva és a most használt modellek alacsony magyarázó erejére együttesen reagálva, a hozzászóló felvetett egy első pillantásra meglepő lehetőséget is: a sokak által leginkább nyugatiasnak tartott nyugat-dunántúli régió kisvállalkozásainak jellemzői talán nem is különböznek annyira az országos átlagtól. Más hozzászólók felvetették a kontrollrégió választásának kérdését, a dél-alföldi helyett külföldi régiókat javasolva. A modellek alacsony magyarázó ereje alapján a kihagyott változók veszélyére hívták fel a figyelmet, továbbá az egyes futtatásokban szignifikáns konstanstagok értelmezését szorgalmazták.

A második doktorandusz-előadóként *Nagy Ákos* (PTE KTK) Ügyfél-értékelési módszerek felhasználási lehetőségei és korlátai a szegmentáció során – egy nagyszolgáltató esete címmel mutatta be az elméleti modellekkel alátámasztott empirikus marketingkutatás eredményeit. Ennek keretében először a vevőértékelési módszerek kialakulásához vezető folyamatokat ismertette az előadó, majd a szakirodalomban fellelhető ellentmondásokra, valamint a különböző értékelési módszerek (vevőjövodelmezőségi, vevői élettartam értéke, illetve vevőtőke-számítás) közötti különbségekre hívta fel a figyelmet. Ezt követően a gyakorlatban alkalmazott különböző fejlettségi szintű eljárásokat – szektorok és piacszerkezet szerint is markáns különbségeket mutató – öt vállalatban készített mélyinterjú-sorozat alapján mutatta be a doktoranduszhallgató. Végül egy nagyszolgáltató példáján újfajta, saját fejlesztési eredményeken alapuló összevont szemléletű ügyfél-értékelési eljárás alkalmazási lehetőségeit, korlátait, illetve konkrét eredményeit ismertette.

A felkért hozzászóló *Simon Judit* (BCE GTK) meleg hangon üdvözölte a bemutatott megközelítés gyakorlatorientáltságát, de rámutatott arra, hogy a készülő disszertáció újdonságértéke szempontjából alapvető jelentőségű kérdés lesz, hogy sikerül-e az előadónak – részben széles körű szakirodalmi beágyazáson, részben ágazatspecifikus, illetve összetett modellek kritikai feldolgozásán keresztül – tudományos alapon is megindokolnia, hogy a saját modelljében miért éppen ezeket a szempontokat kapcsolja össze. A magyar vállalatok által a gyakorlatban ténylegesen alkalmazott ügyfél-értékelési modelleknek a jelenleginél szisztematikusabb, a tudományos szempontokat következetesen érvényesítő értékelése is jelentős mértékben járulhatna hozzá közös tudásunk gyarapodásához. Más hozzászólásokban emellett az az elvi kérdés is felmerült, hogy amennyiben nem a meglévő, hanem a potenciális ügyfélkör értékelése a feladat, az milyen további kihívásokat támaszt az alkalmazható módszertan elméleti megalapozása tekintetében.

Vonnák Dzsamila (CEU) A vállalati szektor hitelkockázatának mikroalapú stressztesztje című dolgozatában egy vállalati alapokra épülő hitelkockázati stressztesztnek az MNB adatbázisára épülő modelljét ismertette. A vállalatok hitelkockázatának keresztmetszeti szóródását kihasználva a doktoranduszhallgató azt modellezte, hogyan befolyásolja a makrokörnyezet változása a hitelezési kockázat alakulását. A becslés két lépésben történt. Az első lépés a 2007 és 2011 között hitellel rendelkező vállalatok nemfizetési valószínűségét vállalatspecifikus mutatókkal magyarázó scoring modellel végzett számítás. A modell fontos kritériuma, hogy a változók és a nem teljesítés közötti kapcsolat időben stabil legyen. A modell segítségével a szerző kiszámolta az összes vállalat 1995 és 2011 közötti időszakra vonatkozó nem teljesítési valószínűségét. A második lépés a makrogazdasági mutatókat kapcsolja össze a becsült nem teljesítési valószínűségekkel. Ez gyakorlatilag azt adja meg, hogy a makrokörnyezet változása hogyan mozgatja a vállalatok hitelkockázat szempontjából döntő mutatóit. Mivel az egyes szektoroknak a különböző típusú makrosokkokra eltérő az érzékenyséjük, a becslés elvégezhető klaszterenként (például ágazatonként). Végül az eredményeket aggregálva kapjuk meg a makrohatást.

A felkért hozzászóló, *Endrész Marianna* (MNB) kiemelte a vizsgálat úttörő jellegét. A tanulmány már így is fontos eredményeket ad, de érdemes lenne a különböző vállalatcsoportok közötti különbségeket alaposabban elemezni, és más megosztásokat is megvizsgálni. Más hozzászólók egyfajta endogenitási probléma lehetőségére is rámutattak, mert a vizsgált időszak nagy részében számos vállalat fizetési nehézségeit okozhatta akár a túlságosan szűk hitelellátottság is.

Lovics Gábor (BME és ELTEcon) Illés Tiborral együtt írt Több célfüggvényű optimalizálási feladat teljes Pareto-optimális halmazának közelítése című tanulmánya több célfüggvény adott korlátozó feltételek melletti azonos idejű optimalizálására mutat be egy új algoritmust. Olyan Pareto-optimális megoldásokat kerestek a szerzők, amelyek esetében az egyik célfüggvény értéke már csak a többi rovására javítható. Az ilyen típusú feladatoknál gyakran nem elég egyetlen megoldás megkeresése, a további elemzésekhez a teljes optimális halmaz ismerete szükséges lehet. Az algoritmus célja, hogy kívülről minél pontosabb közelítést adjon egy lineáris korlátos konvex több célfüggvényes optimalizálási feladat Pareto-optimális halmazára. Az algo-

ritmus olyan eljáráson alapul, amely egy tetszőleges megengedett megoldásból olyan lépéseket tesz, amivel egyszerre az összes célfüggvényt javítja, miközben nem hagyja el a megengedett megoldások halmazát, vagy ha már nem talál ilyen lépési lehetőséget, akkor bizonyítékot szolgáltat arra, hogy Pareto-optimális megoldáshoz jutott. Az algoritmus a fenti módszert megfelelően megválasztott kezdőpontokból indítva, egyre kisebb és kisebb átmérőjű kockákról dönti el, hogy tartalmaznak-e megengedett megoldást, vagy sem. Végül akkor áll le az algoritmus, ha a kockák mérete elért egy előre adott küszöbindexet. A szerzők a Markowitz-modellen mint alkalmazáson keresztül szemléltették az algoritmus működését, azonban a jövőben további példák keresése szükséges, amelyek alátámasztják az eljárás hasznosságát.

Vörös József (PTE KTK) méltatta az operációkutatás egyik régi problémájára adott szellemes új megoldást. Ugyanakkor kifogásolta, hogy a módszer használatát csak a Markowitz-moddellel szemléltetik, hiszen annak jól ismert az egzakt megoldása, senki sem próbálkozna közelítő módszer alkalmazásával. Emellett hasznos tanácsokat adott a követendő publikációs stratégia tekintetében is.

Divényi János (CEU) folyamatban lévő kutatásáról számolt be. Tovább dolgozunk azért, hogy okosak maradjunk? A nyugdíjba vonulás hatása a kognitív képességekre címmel. Az egyre gyorsuló népességöregedéssel szembesülő fejlődő országokban a szociális rendszerek fenntarthatóságának kérdése mellett kevesebb szó esik a nyugdíjba vonulás személyes oldaláról, mint például az időskori kognitív hanyatlásról. Pedig a kognitív készségek alakulása társadalmi szinten is érdekes, hiszen komolyan befolyásolja az egyének döntéshozatalát. A dolgozat azt vizsgálja, hogy a feltehetően az intellektuális kihívások csökkenésével járó nyugdíjba menettel felgyorsítja-e a kognitív hanyatlást. Az eltérő hatások elkülönítése a fő feladat, mivel számtalan faktor hathat mind a nyugdíjba vonulásra, mind a kognitív képességekre (például milyen oktatásban részesült, milyen országban él a vizsgált személy stb.), ráadásul a kognitív készségek alakulása önmagában is hatással lehet a nyugdíjról hozott döntésre. Az eddigi irodalom egyes következtetésekre jutott: pozitív, negatív és semleges hatást is kimutattak. Ezért a cél egy olyan, az eddigieknél tisztább identifikációs módszer kidolgozása, amely magyarázatot adhatna a korábbi munkák ellentmondásaira is. Az előzetes eredmények az Európa-szintű multidiszciplináris paneladatbázis három hullámán (*Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe, SHARE*) gyenge negatív hatást mutatnak.

Rappai Gábor (PTE KTK) a tanulmány újdonsága mellett annak nagyon tiszta, precíz adatkezelését emelte ki. Elsősorban módszertani problémákat vetett fel: kérdéses a hagyományos instrumentális változós módszer használata egy bináris endogén változóra. A kérdőíves kikérdezés végletekig egyszerűsített adatfelvétele komoly mérési hibával terheli a használt változókat, és ez lényegesen növeli a becslés bizonytalanságát. A tanulmányhoz további, igen részletes, az adott problémakör modellezési szempontjaira széles körben kitérő, ezen belül konkrét új modell-specifikációs javaslatokat tartalmazó video-hozzászólást küldött *Cseres-Gergely Zsombor* (MTA KRTK KTI).

Józsa Tamás (Pannon Egyetem) Piaci orientáció a magyar önkormányzati közszolgáltatásokban című előadásában hangsúlyozta: a közjogi rendszer és a jogszabályi

anyag átfogó megújításának egyik fő célja egy új, költségtakarékos, feladatorientált önkormányzati rendszer kialakítása. Az erőforrások feletti jobb gazdálkodást szolgálja a magánszférával kötött szerződések egyre változatosabb megjelenési formája, és megfigyelhető, hogy az önkormányzati költségvetésen kívül az egyre jelentősebb vagyoni állomány is segíti a közszolgáltatások nyújtását. A kutatás azt vizsgálta, hogy a kiszervezéssel megvalósuló közszolgáltatás-szervezési megoldások közül melyik szolgálja legjobban az ellátottak elégedettségét: a közszolgáltatási szerződéssel történő üzemeltetés, a regulációval vagy a vagyonnevezéssel megvalósuló szervezési modell, esetleg a többségi részesedések által történő szervezés. A vizsgálathoz választott eszköz a marketingelméleten alapuló empirikus kutatás az önkormányzatok szolgáltatásainak piaci orientációjáról. A verseny és a technológiai változékonyság hiánya, valamint a közszolgáltató szervezetek bürokratikus felépítése negatív hatással lehet a piaci orientációra, és ezen keresztül az ellátottak elégedettségére. A fő kutatási kérdés: képesek-e az erősebb piaci orientációjú önkormányzati közszolgáltató szervezetek az igények magasabb szintű kielégítésére és nagyobb vevői elégedettség elérésére. Ezt egy kérdőíves keresztmetszeti kutatással tárja fel. A mintába azokat a közszolgáltatókat vonták be, amelyek a 3000 fős lakosság számot meghaladó települési önkormányzatokkal állnak jogviszonyban. Ez a települési kör a magyar önkormányzatok közel 20 százalékát és a magyar lakosság 80 százalékát fedi le.

Kálmán Judit (MTA KRTK KTI) először is arra hívta fel a figyelmet, hogy a kormányzati feladatok centralizációja most érdemben megváltoztatja a helyzetet, így érdemes szétválasztani az elmúlt évek tapasztalatainak retrospektív felmérését és a most kialakuló önkormányzati stratégiákat. Az önkormányzatok szolgáltatásainak minősége valóban nagyon fontos, és ennek marketingszemléletű vizsgálata érdekes eredményeket hozhat. A kérdést azonban több oldalról lehet vizsgálni, és célszerű lenne az elemzést összekapcsolni a közszolgáltatási gazdaságtani ismeretekkel is, mert annak számos összefüggése segítséget nyújthat már a kérdőív tervezéséhez is, és az adatok elemzésében is jól használhatók hipotézisként az ott megfogalmazott tételek. Volt olyan hozzászóló is, aki hangot adott aggodalmának, miszerint a különféle közszolgáltatási megoldások piaci orientáció szerinti sorba rendezése talán túlságosan egysíkú megközelítés, tekintve, hogy különböző specifikus feladatok esetében más-más megoldási módoknak lehet abszolút vagy komparatív előnye a közszolgáltatási gazdaságtanban dokumentált hatékonysági szempontok szerint.

Fikó László (Debreceni Egyetem) *Válságkezelés: mit tanulhat az európai periféria Ázsiától?* című tanulmányában Szingapúr és Hongkong tapasztalatai alapján azt kívánta meghatározni, hogy a kis, nyitott gazdaságok esetében melyek az eredményes válságkezelés lépései, és ezek megtételéhez milyen előfeltételek szükségesek. A két délkelet-ázsiai városállam, eltérő irányú gazdaságpolitikája ellenére, gyorsan túl tudott jutni az „évszázad válságán”, hiszen a 2009-es súlyos visszaesést követően már 2010-re visszatért a magas ütemű gazdasági növekedés. Ezzel ellentétben az európai periféria gazdaságainak, a számos válságkezelő lépés ellenére, valószínűleg elhúzódó gazdasági pangásra kell felkészülniük.

Az előadás a két ázsiai gazdaság részletes bemutatására, válságkezelési gyakorlatuk összehasonlítására, valamint a válságkezelés közös pontjainak meghatározá-

sára koncentrált. A tanulmány szerint az ázsiai válságkezelési módszerek európai alkalmazhatóságát Észtország példája bizonyítja. A balti állam az európai válságellenes küzdelem egyik sikertörténete. Az észt gazdaság válság előtti fejlődése és a válság során megtett lépések több ponton hasonlóságot mutatnak az ázsiai tapasztalatokkal: a válságot megelőző időszak gyors gazdasági növekedésének idején költségvetési többletet halmoztak fel, amit a gazdaságpolitikai folytonosság tett lehetővé. A válság során a versenyképesség helyreállítása érdekében szükségessé vált szigorú megszorító csomagok bevezetése. Ezek a megszorítások azonban záros határidőre szóltak, és egy magas társadalmi legitimitást élvező kormány kiváló kommunikációja kísérte őket. Az említett európai példa bizonyítja, hogy létezik a válságkezelési módszerek között egy olyan közös mintázat, amely független a történelmi múlttól és a kulturális tényezőktől. A pénzügyi rendszer stabilitásának megőrzése, a likviditás biztosítása, a munkahelyek megőrzése, a népjóléti kiadások szinten tartása és a jövő húzóágazataiba történő beruházás alapvető fontosságú a kilábalás és a későbbi fejlődés érdekében, ehhez azonban a válságot megelőző kedvező időszak során a gazdaságpolitikának segítenie kell a pénzügyi szabályzórendszer megerősítését, a versenyképesség növelését, valamint az optimális államháztartási méret kialakítását, költségvetési többlet felhalmozását.

Mellár Tamás (PTE) felhívta a figyelmet arra, hogy semmiképpen sem lehet egységesnek tekinteni az európai periferiát. Még az is kérdéses, mit tekintünk periferiának: a dolgozat alapvetően a volt szocialista országok egy csoportját vizsgálja, de Németországból nézve a déli országok is periferiának számítanak. Szingapúr és Hongkong példája ugyan nagyon érdekes, de mindkettő városállam, és így speciális helyzetben van. Érdekesebb lenne Dél-Korea, Tajvan, Malajzia stb. példáját használni. Ugyanakkor nagyon fontos különbségek vannak: az előadó is hangsúlyozta az 1997–1998-as ázsiai válság tanulságainak hatását. Ez a tapasztalat nyilván hiányzott az Európai Unió új tagországai körében. Szerinte Ázsia elemzése, a különböző ázsiai országok válságkezelésének összehasonlítása önmagában is fontos téma. Persze érdekes az európai válságkezelések különbségeinek elemzése is, de az európai tapasztalatokat sokkal inkább egymással érdemes összehasonlítani, mint az ázsiaiakkal.

Csató László (BCE, Közgazdaságtani Doktori Iskola) A legkisebb négyzetek rangsorolási módszer értelmezése gráfokon címmel tartott előadást. A többszörös és hiányzó, tetszőleges intenzitású páros összehasonlításokat egyaránt megengedő általánosított bajnokságok résztvevőinek rangsorolására használt egyik klasszikus eljárás a legkisebb négyzetek módszere, amit számos különböző területen (statisztika, pszichológia, sport, döntéselmélet) alkalmaznak. A módszer egyik előnye a lineáris egyenletrendszer megoldásaként történő egyszerű kiszámíthatóság. A szerző mátrixalgebrai eszközökkel megmutatta, hogy néhány speciális eset kivételével az eredményül kapott értékelővektor előállítható egy olyan vektorsorozat határértékeként, amelynek első tagja a játékosok pontszáma. A dekompozíció alapjául az összehasonlítási gráf Laplace-mátrixa, illetve a mátrixinverz Neumann-soros felírása szolgál. A felbontásban szereplő tagok jelentése a bajnokság mérkőzésmátrixa által meghatározott gráfon keresztül értelmezhető. Ez az interpretáció főként svájci rendszerben

rendezett sportversenyek esetén tűnik előnyösnek, de más területeken ugyancsak hozzájárulhat a módszer elterjedéséhez. Emellett több lehetőséget kínál az eljárás továbbfejlesztésére. Az előadás röviden kitért más, hasonló megközelítést használó rangsorolási módszerekre is.

Kőrösi Gábor (MTA KRTK KTI és CEU) hozzászólásában rámutatott a hasonló rangsorok hibabecslésének fontosságára, ami a tárgyalt, matematikailag viszonylag könnyen kezelhető keretben megvalósítható lehet. Ezáltal a rangsorolandó objektumokról nem csupán ordinális információ áll majd rendelkezésre, hanem kiegészítésként az is megadható, hogy az adott eredmények alapján mekkora valószínűséggel előzi meg egyik elem a másikat.

Regős Gábor (BCE, Közgazdaságtani Doktori Iskola) Segítse-e a szabályozás a „lusta” ügyfeleket? – Szabályozási alternatívák a magyar kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási piacon címmel előadott, Banyár Józseffel közösen készített tanulmánya a magyar kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási piac működését mutatta be, és egy modell segítségével arra a kérdésre kereste a választ, hogy ajánlható-e a 2012-ig érvényes (egy speciális szabályozási és piaci helyzet eredményeként létrejövő) árverseny szabályozása: tiltsa-e meg a szabályozó az árdiszkriminációt, azaz a fürgébb, gyakrabban biztosítót váltó ügyfelek olcsóbb árral való jutalmazását a lustábbak rovására. A felépített modell segítségével az előadó bemutatta, hogy a szabályozás ilyen változtatása akkor ajánlható, ha a piacon van verseny (legalább öt biztosító van), és a piacon nem az olyan fogyasztók vannak többségben, akik számára a biztosítótváltság költséges vagy problémát jelent. A modellben egy három időszakos játékot alkalmaznak a szerzők, amelyben a nulladik időszakban az autótulajdonosok biztosítót választanak, majd a következő két időszakban a biztosítók ajánlatai alapján eldöntik, hogy váltanak-e biztosítót. A biztosítótársaságok tevékenysége a Bertrand-féle oligopólium (az új ügyfeleknél), illetve monopólium (a már meglévő ügyfeleknél) fogalmaival írható le.

Hozzászólásában *Kovács Erzsébet* (BCE) azt vetette fel problémaként, hogy a biztosítók rendszerint több terméküket együtt árazzák, például a gépkocsik esetében a kötelező biztosítást és a cascót. Ez a tény nehezíti majd a modell empirikus igazolását.

Komlósi Éva (MTA–PTE Innováció és Gazdasági Növekedés Kutatócsoport) Regionális jövedelmi egyenlőtlenségek alakulása Japánban 1970 és 2005 között címmel tartotta meg előadását. Kutatásában úgynevezett részarányelemzéssel (*shift-share analysis*) különítette el a jövedelmek térben való tagolódását befolyásoló két összetevőnek, a regionális dinamikának, valamint a településszerkezet alapján meghatározott strukturális hatásnak a szerepét. Megállapította, hogy 1970 és 2005 között a japán prefektúrák jövedelemnövekedésében vagy éppen csökkenésében a fenti két tényező közül melyik és mekkora szerepet játszott. A japán nemzeti gazdaságfejlesztési politika és a japán regionális politika között kialakított sajátos alárendelő kapcsolatrendszer csupán addig működhet eredményesen, amíg a kapcsolat első pillérekként megjelenő nemzeti gazdaságfejlesztési politika sikeres, elősegíti a gazdasági növekedést, így a jenmilliárdok megfelelő újraelosztási szisztémák működése révén hozzájárulnak a térségek kiegyenlített fejlődéséhez.

Hozzászólásában *Jakobi Ákos* (ELTE TTK) néhány további módszerre hívta fel a figyelmet, amelyek segítségével a rengeteg adatból és statisztikai mutatószámból megalapozott következtetéseket lehet levonni.

Szöts-Kováts Klaudia (BCE, Gazdálkodástani Doktori Iskola) kutatásának célja az volt, hogy feltárja, a emberierőforrás-vezetők életében milyen jelentést hordoz a munka, és ezt a jelentést hogyan befolyásolja az őket övező társas környezet. Az előadó megvizsgálta, hogy a vizsgált egyének esetében változott-e és milyen mértékben a munkájuk jelentése, értelme. A kutatás interjúkra alapozott, esettanulmányos módszertanra épült, kritikus események megközelítésével, ami újdonság a munka jelentésének kutatásában. Az esetek vizsgálata alapján a kritikus események kiváltója vagy a szervezet vezetője, vagy a közvetlen vezető, vagy a munkatársak voltak. A kutatás rámutatott, hogy a vezető, a munkatársak, a munkahelyi társas környezet hat az egyén munkájának értelmére. Ezentúl az is igazolódott, hogy az egyén a munkatársai hatására megváltoztathatja azt, ahogyan a feladatait, a munkakörét, a munkatársait, a vezetőjét, a szervezetét, szerepét, a szakmáját és a munkájának az életben betöltött szerepét észleli, és ennek hatására mindezeket megváltoztathatja, valamint munkahelyet, szakmát vagy életmódot is változtathat.

Az előadáshoz *Karolinyi Mártonné* (PTE KTK) szólt hozzá. A felhasznált módszertan alapján levont következtetéseket helyénvalónak ítélte, és felvetette más módszertani eszközök használatát. Arról is kérdezte az előadó véleményét, hogy más szakmákban történő vizsgálatok során mennyiben eltérő hipotéziseket fogalmazna meg.

Kovács Nikoletta (PTE KTK) Telephely-választási döntések optimalizálása címmel tartotta meg a rendezvény utolsó előadását. Kutatási tervének kiindulásaként a négy fő versenycél (költség, minőség, idő, flexibilitás) közül a költségtényezőt helyezte a vizsgálat középpontjába. Módszertanként telephely-választási modelleket keresett. A téma további szűkítése során különböző elosztó vállalatok vizsgálatát tervezi (például hőerőmű, gyorsan forgó fogyasztási cikkek gyártó vállalat, csomagküldő szolgálat, pékség, távközlési vállalat), és e vállalatok működésére dinamikus programozás segítségével optimális beszerzési, elhelyezkedési és elosztási stratégiát tervez felállítani.

Írásban küldte el hozzászólását *Gazdag-Tóth Boglárka* (MBE Matematikai Intézet), melyben további szakirodalmakat ajánlott a tanulmány szerzőjének figyelmébe, továbbá a modellek alaposabb diszkusszióját és a téma mielőbbi szűkítését ajánlotta.

*

A műhelyen előadott tanulmányok megtalálhatók a <http://www.mkemuhely.ktk.pte.hu/honlapon>. A műhely résztvevői és szervezői azzal búcsúztak egymástól, hogy megérte eljönni, és mindenképpen érdemes lenne folytatni, rendszeressé tenni a hasonló műhelyeket. A két szervező: a Magyar Közgazdaságtudományi Egyesület (<http://www.mktudegy.hu/>) és a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar (<http://www.ktk.pte.hu/>) jövőre újra Pécsre tervez hasonló műhelyt.

Hivatkozás

VÖRÖS JÓZSEF [2012]: Economic order and production quantity models without constraint on the percentage of defective items. Central European Journal of Operational Research, november, <http://link.springer.com/article/10.1007/s10100-012-0277-0>.

Horváth Áron–Kőrösi Gábor–Schepp Zoltán

Horváth Áron, MTA KRTK KTI, ELTEcon, Eltinga.

Kőrösi Gábor, MTA KRTK KTI, CEU.

Schepp Zoltán, PTE KTK.